

Фінанси та грошово-кредитні відносини в національній економіці та підприємництві

ФІНАНСИ ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Вернигора Н.С.

асистент кафедри економіки і підприємництва НТУУ «КПІ»

СУЧАСНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

В цій статті розглянуто основні сучасні механізми управління витратами підприємства, проблеми застосування існуючих систем управління витратами на вітчизняних підприємствах, які передбачають здійснення управління в місцях виникнення витрат і мінімізацію загальної величини витрат, що негативно відображається на загальній ефективності результатів діяльності підприємства.

Ключові слова: механізм, управління витратами, система управління, цільові витрати.

Вступ. Сучасна економічна ситуація, підвищення конкуренції на ринку та зменшення доходів вимагають від керівників та менеджерів підприємств пошуку дійових методів управління господарською діяльністю.

Ефективність функціонування підприємств в цих умовах залежить від раціонального використання всіх видів ресурсів. Вирішальне значення для досягнення бажаного результату діяльності підприємства мають витрати.

Витрати є складною економічною категорією, яка поєднує в собі за змістом і процес формування необхідного обсягу економічних ресурсів на підприємстві, і процес їхнього використання. На витрати, на відміну від інших показників, активно впливає багато чинників виробництва. Фактично немає жодної більш-менш суттєвої зміни в техніці, технології, системі організації праці й виробництва, яка не позначилася б на загальному рівні виробничих витрат[2].

Існуючі системи управління витратами на вітчизняних підприємствах – це системи управління спрямовані на забезпечення ефективності виробничих процесів, аналіз і використання факторів зниження витрат для досягнення позитивних фінансових результатів діяльності та максимізації прибутку підприємства. Однак, такі системи недостатньою мірою враховують вплив чинників зовнішнього ринкового середовища на рівень витрат підприємства. Оскільки в умовах ринкового конкурентного середовища вирішальним фактором кінцевого результату виробництва є ціна. Саме ціна в поєднанні з якістю продукції визначає наскільки підприємство ефективно працює на ринку[5].

Дослідженням різних способів управління витратами в нових ринкових умовах господарювання присвячені роботи ряду вітчизняних вчених: П. Атамаса, М. Білухи, О. Бородкіна, Ф. Бутинця, Б. Валуєва,

А. Герасимовича, З. Гуцайлюка, В. Завгороднього, О. Зборовської, В. Єфименка, М. Кужельного, А. Кузьмінського, В. Лінника, О. Лишиленка, Т. Логутової, Є. Мниха, Л. Нападовської, В. Полуянова, М. Пушкарка, В. Ткаченко, Д. Турченко, В. Сопка, А. Череп, М. Чумаченка, а також зарубіжних вчених: П. Безруких, М. Вахрушиної, К. Друрі, В. Івашкевича, М. Імаї, Р. Каплана, Т. Карпової, В. Палія, Ж. Роя, С. Стукова, В. Ткача, Ч. Хорнгера, А. Шеремета, А. Яругової.

Постановка задачі. З огляду на зазначене, в сучасних умовах важливою є проблема формування ефективного механізму і технології управління витратами, за допомогою яких можна успішно оптимізувати рівень витрат. Тож мета цієї статті проаналізувати всі існуючі механізми управління витратами підприємства, висвітлити технологічні аспекти управління витратами, що дасть змогу посилити перспективно-дійову функцію таких досліджень.

Результати дослідження. На сучасних українських підприємствах витрати розглядаються з точки зору бухгалтерського обліку, хоча ринкові умови вимагають обов'язкового розгляду їх як об'єкта управління. Оптимізація рівня виробничих витрат повинна розглядатися як основа їх успішного функціонування, яка буде здатна забезпечити рентабельність та прибутковість виробництва, а також високу конкурентоспроможність продукції, що виробляється[1]. На даний час на більшості вітчизняних підприємствах існують багато проблем з обліку витрат, які можуть бути вирішені за допомогою ефективної та раціональної системи управління витратами та використання методів управління витратами, в тому числі новітніх.

Серед таких методів особливу увагу необхідно приділити двом системам управління витратами target costing та kaizen costing. Target costing в перекладі з японського означає «управління». Target costing - цільова концепція управління, що підтримує стратегію зниження витрат і реалізує функцію планування виробництва нових товарів. Особливість цього методу полягає в тому, що він застосовується на етапі проектування нового виробу, модернізації застарілої продукції. А значить, він дозволяє розрахувати собівартість ще на етапі проектування, а не перед самим виробництвом. Особливо цікаві етапи управління витратами за допомогою концепції target costing:

- Визначення ринкової ціни виробу, обсяг продажів
- Встановлення спочатку цільового прибутку, а потім цільової собівартості.
- Порівняння цільової та розрахункової собівартості, використовуючи сучасні технологічні рішення.
- Розробка та тестування макету виробу
- Прийняття рішення. Метод зорієнтований на ринкові умови, для застосування яких необхідні інновації на підприємстві.

Тим не менш цей метод вимагає глибокого маркетингового дослідження, складної організаційної системи. В Україні сьогодні існує проблема корпоративної культури - а значить впровадження цього методу буде дуже складним для підприємства. В основному target costing застосовується в інноваційних галузях і сфері обслуговування. В Японії в таких компаніях, як Nissan, Sony, Toyota; в Америці в General Elektrik.

Дуже часто target costing використовується разом з kaizen costing. Новий метод kaizen costing в перекладі з японської означає «покращення, удосконалення маленькими кроками». Kaizen costing - інструмент зниження витрат, який використовують менеджери для досягнення цільової собівартості і забезпечення прибуткового виробництва.

Особливості японської системи управління витратами (kaizen costing):

- Розробка програми зі зниження собівартості відповідно до встановленого бізнес-плану.

- На основі річного бюджету і затвердження плану виробництва встановлюється новий план виробництва.

- Оцінка планування витрат. Якщо вона позитивна, то приймається рішення, якщо негативна, то починається розробка нової програми.

Система управління витратами, утворена з target і kaizen costing, є по суті унікальною. Вона дозволяє знижувати собівартість швидкими темпами. Target costing добивається зниження собівартості до тих пір, поки різниця між фактичною і цільовою собівартості буде менше або дорівнює 5% від фактичної собівартості. А kaizen costing видаляє цю різницю.

Використовувати цей метод можливо практично у всіх галузях і, що важливо, в сукупності з іншими методами управління витратами.

Отже, японська система управління витратами - це філософія управління, заснована на корпоративній ідеї[3].

Для успішного впровадження цієї системи в нашої державу необхідно її удосконалити та адаптувати до вітчизняного ринку.

Ми пропонуємо удосконалити систему цільового управління собівартістю. Та впровадити багаторівневий механізм управління витратами, що включає такі складові: функції та методи управління, системи управління витратами, інструментарій впливу та техніку управління витратами.

Висновки. Існування багатьох чинників і причин, серед яких: нестабільність зовнішнього середовища, ускладнення системи управління підприємством, зростання комп'ютеризації усіх сфер суспільного життя тощо активізують теоретичний та практичний пошук підвищення ефективної діяльності підприємства та оптимізації витрат. Нові умови господарювання, зростання інтересу до проблеми витрат спонукає до розроблення і впровадження в практику нової концепції управління витратами. Для ефективної та високорентабельної діяльності підприємства на даний час та у перспективі повинні застосовувати сучасні та новітні методи управління витратами. Тобто крім традиційних – директ-костинг, стандарт-костинг, поспробувати застосовувати target costing та kaizen costing. На нашу думку на

сучасних українських підприємствах найдоцільніше використовувати target costing, бо у результаті впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу, тотальної автоматизації і механізації виробництва управляти витратами стає легше, тобто при формуванні собівартості можливо відштовхуватися від ціни продукції. Але, все ж таки підприємство повинно самостійно обрати метод, який буде найефективнішим для його виду і напрямків діяльності.

Список використаних джерел

1. Партин Г.О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій : монографія / Г.О. Партин. – К. : Вид-во УБС НБУ, 2008. – 219 с.
2. Пилипенко О. О. Управління витратами на сучасних підприємствах // Формування ринкових відносин в Україні. – №12. – 2008. – С.8-9.
3. Рябков А.В. Таргет-костинг: формирование себестоимости и цены продукта на базе маркетинговых расчетов. //Маркетинг и маркетинговые исследования. – 2005, №2. С.67-72.
4. Череп, А.В., Методи управління витратами виробництва продукції та їх порівняльний аналіз / А. В. Череп, І. О. Лазнева // Формування ринкових відносин в Україні. - 2005. - N 11. - С.67-72
5. Шульга В. М. Механізм стратегічного управління витратами підприємства в конкурентному середовищі: автореф. дис.... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / В. М. Шульга. – Київ, 2008. – 21 с.

Вернигора Н.С.

ассистент кафедры экономики и предпринимательства НТУУ «КПИ»

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ В УСЛОВИЯХ КОНКУРЕНТНОЙ СРЕДЫ

В этой статье рассмотрены основные современные механизмы управления затратами предприятия, проблемы применения существующих систем управления затратами на отечественных предприятиях, предусматривающих осуществление управления в местах возникновения затрат и минимизации общей величины расходов, что негативно отражается на общей эффективности результатов деятельности предприятия.

Ключевые слова: механизм, управление затратами, система управления, целевые расходы.

N.Vernygora

MODERN METHODS OF COST MANAGEMENT IN A COMPETITIVE ENVIRONMENT

This article discusses the basic mechanisms of modern cost management company, to problems of the existing systems of government expenditure on local

businesses that provide the management of cost centers and minimizing the total amount of expenses that adversely reflected on the overall performance results of the company.

Keywords: mechanism, cost management, management system, target costs.

Зінченко О.А.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економічного аналізу і фінансів
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПРИБУТКУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВЛАСНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

В статті наведено теоретико- методологічні підходи до уточнення сутності категорій і термінів, що характеризують прибуток підприємства. Запропоновано критерії щодо їх розмежування, конкретизації та систематизації. Розроблено теоретичні та методичні засади щодо визначення сутності та вимірювання ефективності власників підприємства.

Ключові слова: прибуток, прибуток від фінансової діяльності, економічна ефективність власника

Вступ. Вітчизняна економіка в умовах переносу акцентів на питання, пов'язані з вирішенням дилеми щодо задоволення вимог власників підприємств у збільшенні прибутку, а також у досягненні підприємствами стійкого, стабільного та конкурентоспроможного розвитку, вимагає перегляду концептуальних підходів до базових питань щодо сутності прибутку, його складових та розрахунку на цій основі економічної ефективності.

Прибуток є основним джерелом інтенсивного і інноваційного розвитку підприємства, реконструкції виробництва, модернізації його матеріально-технічної бази, покращення соціальних стандартів тощо.

Тому терміни і категорії, які характеризують фінансовий аспект визначення сутності прибутку підприємства мають різне трактування багатьма авторами, як науковцями, так і практиками. Акцент зазвичай ними ставиться на вивчення загального прибутку від всіх видів діяльності підприємства, а також прибутку від основної його діяльності.

Питанням, пов'язаним із визначенням категорії «прибуток підприємства», присвячено значну кількість праць вітчизняних та зарубіжних економістів [1-7 та ін.]. Так, одні автори вважають, що прибуток підприємства – це фінансова категорія [1, с. 95; 2, с. 144], а другі – що це економічна категорія [3, с. 48; 1, с. 96], треті – визначають його і фінансовою,